

مطالعه تطبیقی جایگاه اعتبار نامه در نظام حقوقی ایران و انگلیس

(تاریخ دریافت ۱۳۹۶/۰۸/۰۸ ، تاریخ تصویب ۱۳۹۶/۰۹/۱۵)

آیدا عمیدی

کارشناس ارشد حقوق عمومی

محمد هامون امانی

دانشجوی کارشناسی حقوق دانشگاه علمی کاربردی سنندج

چکیده

با برگزاری انتخابات و انتخاب نمایندگان مردم در حوزه‌های مختلف، وزارت کشور باید برای هر منتخب یک اعتبارنامه صادر کند، این اعتبارنامه به منزله این است که صلاحیت نماینده به صورت قانونی تأیید و وی پس از طی مراحل مختلف توانسته است، حایز آرای لازم شده و به مجلس راه پیدا کند. اعتبارنامه در واقع گذرنامه منتخبان برای ورود به مجلس است. انگلستان قانون اساسی نوشته ای ندارد و منابع حقوق اساسی آن همان منابعی هستند که در مورد قواعد حقوقی بطور عام وجود دارد، که عبارتند از: قوانین یا حقوق موضوعه، قواعد عرفی، رویه قضایی. علاوه بر آن قانون موضوعه انگلیس هنوز تفسیر قضایی نشده است و دیدگاه‌های نویسندگان کتب و اساتید دانشگاه در این زمینه از ارزش زیادی برخوردار است. این تحقیق با هدف بررسی مطالعه تطبیقی جایگاه اعتبار نامه در نظام حقوقی ایران و انگلیس و به روش تحلیلی توصیفی انجام پذیرفته که نتایج حاصله حاکی از آن است که جایگاه اعتبار نامه نمایندگان در نظام حقوقی ایران و انگلیس کاملاً متفاوت بوده بطوریکه اعتبار نامه نمایندگان در نظام حقوقی ایران توسط خود نمایندگان مورد تأیید یا رد قرار می گیرد در حالی که در نظام حقوقی انگلیس توسط اعضای دیوان عالی تأیید یا رد می شود.

۲۴۱

مقدمه

انتخابات یکی از مؤلفه های جوامع مدرن و توسعه یافته در جهان کنونی است که با توجه به نظامهای سیاسی متفاوت، دستخوش گوناگونی هایی مطابق با آن نظامها گردیده است. وجود مجالس قانونگذاری در دنیا از آنجا مهم است که خواستها، نیازها و مقتضیات اجتماعی را با درایت و توانایی های خود در قالب مصوبات قانونی در آورده و نظام اجتماعی را با تغییرات به وجود آمده منطبق سازد. لذا برای آنکه مجلس یا به عبارتی پارلمان بتواند کارآیی خوب و مناسبی در آن برهه از زمان که بر سر کار است داشته باشد، باید انتخاباتی با حضور حداکثر مردم، صحیح و منطبق با قوانین آن کشور برگزار شود تا نمایندگان اصلح وارد میدان شده و افسار اختلاف سلیقه ها و نزاع های اجتماعی را به دست گیرند. در انگلستان پارلمان متشکل از مجلس عوام، مجلس اعیان و ملکه است که نحوه انتخاب هر کدام و شرایط آنها متفاوت است. برای تشکیل مجلس، در ابتداء نشستی از معتمدین دولت و رهبران ملت به منظور تهیه آئین نامه (نظامنامه) داخلی و افتتاح مجلس تشکیل و پس از مذاکرات فراوان برای اینکه نمایندگان مجلس نماینده عموم مردم باشند و همه طبقات در انتخاب نمایندگان سهیم باشند چنین مقرر شد که هر طبقه و صنفی نماینده یا نمایندگانی تعیین نمایند تا پس از تشکیل مجلس، و کلاء به هر طریق که صلاح دانستند قانون نحوه برگزاری انتخابات عمومی را تدوین و تصویب نمایند.

بخش اول: کلیات

مجلس شورای اسلامی در آغاز کار هر دوره و پس از آنکه صحت انتخابات دوسوم حوزهها تأیید شد و نمایندگان آنان در مجلس حضور یافتند، شروع به بررسی اعتبارنامهها می کند و چه بسا اعتبارنامه نمایندهای به تصویب اکثریت نرسد. در این حالت مسلماً اکثریت نمایندگان نمی توانند آرای انتخاب کنندگان یک نماینده را مردود و منتخب آنان را عزل کنند، تأیید اعتبارنامه دلیل تبدیل نماینده هر حوزه انتخابیه به نماینده تمامی مردم ایران است؛ به این معنی که برگزاری صحیح انتخابات در حوزه انتخابیه، مؤید صحت نمایندگی در همان حوزهای است که نماینده از آنجا داوطلب شده و مادام که اعتبارنامه او به تصویب نرسیده، مسؤلیت او در برابر تمام ملت مستقر نمی شود. در واقع از طریق تأیید اعتبارنامه، نماینده تنها از طریق رأی مستقیم مردم در حوزه انتخابیه خود، صلاحیت محلی اخذ کرده بلکه با رأی نمایندگان سایر مناطق ایران، نماینده ملت می شود و صلاحیت ملی اخذ میکند. بنابراین مادامی که اعتبارنامه تأیید نشده، نمایندگی تحقق نمی یابد و پس از آنکه نمایندگی استقرار یافت، حق عزل زائل می شود حال در این پژوهش درصدد بررسی تشابهات و تفاوت های اعتبارنامه نمایندگان مجلس در ایران و انگلیس هستیم.

بند اول: تعریف اعتبارنامه

با برگزاری انتخابات و انتخاب نمایندگان مردم در حوزه‌های مختلف، وزارت کشور باید برای هر منتخب یک اعتبارنامه صادر کند، این اعتبارنامه به منزله این است که صلاحیت نماینده به صورت قانونی تأیید و وی پس از طی مراحل مختلف توانسته است، حایز آرای لازم شده و به مجلس راه پیدا کند. اعتبارنامه در واقع گذرنامه منتخبان برای ورود به مجلس است. حالا اگر در فاصله برگزاری انتخابات تا زمان تشکیل مجلس، مشخص شود که نماینده‌ای صلاحیت قانونی خود را از دست داده است یا اسناد و مدارکی کشف شود که در موقع بررسی صلاحیت‌ها از نظر شورای نگهبان دور مانده باشد، در این صورت در هنگام تشکیل مجلس جدید و در زمان بررسی اعتبارنامه‌ها این موضوع مد نظر قرار گرفته و در صورتی که نماینده‌ای فاقد صلاحیت باشد، به تشخیص سایر نمایندگان اعتبارنامه وی رد، و اجازه ورود وی به مجلس داده نمی‌شود» (نیازی. ۱۳۹۰، ۴۸). رسیدگی به اعتبارنامه نمایندگان دارای تشریفات است که در مواد ۲۷ تا ۳۹ آئین‌نامه داخلی مجلس به تفصیل در خصوص این تشریفات و روال قانونی صحبت شده است. اما این تشریفات چیست؟ بنابر آیین‌نامه داخلی مجلس، هر نامزد پیروز در انتخابات، یک اعتبارنامه نمایندگی دارد که باید از سوی همه نمایندگان پذیرفته شود. این اعتبارنامه مجموعه مدارکی است که در ارتباط با سوابق کاری و نحوه انتخاب هر نماینده در پرونده وی قرار می‌گیرد و بعد از شروع به کار مجلس و تعیین شعب مجلس، اعتبارنامه‌های نمایندگان در شعب مورد بررسی و نهایتاً مورد تأیید یا رد شعبه‌های بررسی کننده قرار می‌گیرد. پس از تأیید اعتبارنامه نماینده منتخب، عملاً نماینده مجلس شورای اسلامی به شمار می‌رود و دوره نمایندگی خود را به مدت چهار سال آغاز می‌کند. بنابر قانون، هر نماینده که به مجلس شورای اسلامی راه پیدا می‌کند، باید اعتبارنامه وی از سوی مجلس شورای اسلامی تأیید شود و به تصویب برسد. در صورتی که اعتبارنامه نماینده‌ای تصویب نشود، اعتبارنامه وی در کمیسیون آیین‌نامه داخلی بررسی خواهد شد. همچنین برپایه طرح نظارت بر نمایندگان که اخیراً در مجلس به تصویب رسید در صورت تخلف آنها در دوره نمایندگی حداکثر برخورد با نمایندگان خاطی در مجلس، لغو اعتبارنامه وی خواهد بود. برای اجرای محرومیت نمایندگان از شرکت در نشست‌های مجلس و کمیسیون‌ها و لغو اعتبارنامه‌های آنها، باید در جلسه رسمی غیر علنی پیش از رای‌گیری در این زمینه، نخست گزارش هیات نظارت خوانده شود و سپس نماینده متخلف که می‌تواند نیمی از وقت خود را به یکی از نمایندگان بدهد به مدت نیم ساعت دفاعیات را مطرح کند. همچنین اجرای مصوبات مجلس در این موارد، مستلزم تأیید شورای نگهبان است، یعنی لغو اعتبارنامه نمایندگان پس از تصویب در مجلس باید به تأیید شورای نگهبان برسد. هر نامزد پیروز در انتخابات

بنابر آیین نامه داخلی مجلس یک اعتبارنامه نمایندگی دارد که باید از سوی همه نمایندگان پذیرفته شود. این اعتبارنامه مجموعه مدارکی است که در ارتباط با سوابق کاری و نحوه انتخاب هر نماینده در پرونده وی قرار می‌گیرد و بعد از شروع به کار مجلس، اعتبارنامه‌های نمایندگان در شعب مورد بررسی و نهایتاً مورد تایید یا رد شعبه‌های بررسی کننده قرار می‌گیرد. «بدین ترتیب وقتی نماینده منتخب به صورت عملی وارد عرصه نمایندگی چهارساله مجلس شورای اسلامی می‌شود که اعتبارنامه‌اش از فیلتر شعب بررسی کننده عبور کرده و به تصویب آن‌ها رسیده باشد. در صورت تایید نشدن اعتبارنامه، این سند سوابق کاری و نحوه انتخاب نماینده یا همان اعتبارنامه وارد کمیسیون آیین نامه داخلی مجلس می‌شود تا مراحل بررسی را سپری کند» (علی پور، ۱۳۸۹، ۵۶).

بند دوم: تاریخچه و فرآیند حقوقی تایید اعتبارنامه ی نمایندگان

یکی از بایسته های حتمی برای یک حکومت دموکراتیک، انتخابی بودن حاکمان و زمام داران از سوی مردم است و میزان دخالت مردم در انتخاب زمامداران خود از شاخصه های دموکراتیک بودن حکومت ها است. این خصلت انتخابی بودن زمامداران، ایجاب می کند که شرایطی فراهم شود تا مردم بتوانند در اعمال این امر، یعنی مشارکت در انتخاب زمامدار، مشارکت نمایند. رایج ترین ابزاری که امروزه در بیشتر کشورها مبنای عمل قرار دارد، برگزاری انتخابات است. یکی از موضوعات مهمی که در قوانین انتخابات بسیاری از کشورهای دموکراتیک مورد توجه است، مسئله شرایط انتخاب شوندگان برای تصدی پست های حکومتی است. این یکی از حقوق اساسی ملت ها است که افرادی زمام امور را به دست گیرند و بر مردم حکومت کنند که از یک حداقل شایستگی های فردی و اخلاقی بهره مند باشد. قانون گذار اساسی در جمهوری اسلامی ایران نیز از این موضوع غافل نبوده است. با توجه به قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، میتوان گفت که شایستگی های فردی و اخلاقی حاکمان و متصدیان حکومت در جمهوری اسلامی ایران امری بدیهی و البته واجد اهمیت فراوان است. به عبارت دیگر یکی از اهداف انقلاب اسلامی ایران فراهم آوردن شرایط مساعد برای تصدی امور مملکت توسط صالحان است. قرینه این موضوع را میتوان در مقدمه قانون اساسی یافت. «در ایجاد نهادها و بنیادهای سیاسی که خود پایه تشکیل جامعه است بر اساس تلقی مکتبی، صالحان عهده دار حکومت و اداره مملکت می گردند. (ان الارض یرثها عبادی الصالحون)... بنابراین نظارت دقیق و جدی از ناحیه اسلام شناسان معادل و پرهیزگار و متعهد (فقهای عادل) امری محتوم و ضروری است (سیف اللهی، ۱۳۹۰، ۳۸).

همچنین مسئله شایستگی های فردی و اخلاقی برای تصدی پست های مختلف در ساختار حکومت جمهوری اسلامی ایران، در قوانین مختلف تجلی فراوانی یافته است. از جمله ی این موارد، شرایطی است که برای تصدی پست نمایندگی در مجلس شورای اسلامی در نظر گرفته شده است. با مراجعه به قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی شرایط انتخاب شوندگان برای پست نمایندگی را میتوان در مواد ۲۸، ۲۹ و ۳۰ مشاهده نمود (فتحی پور. ۱۳۹۰، ۶۰). با توجه به انتخابی بودن بسیاری از متصدیان زمامداری در نظام سیاسی ایران، مسئله نظارت دقیق بر امر انتخابات و چگونگی روی کار آمدن زمامداران توسط مردم از درجه بالایی از اهمیت برخوردار است. با توجه به قانون اساسی، نظارت بر انتخابات مجلس شورای اسلامی از یک نظم دو مرحله ای برخوردار است. در مرحله نخست شورای محترم نگهبان بر کلیه فرآیند انتخابات از آغاز تا پایان نظارتی عام و همه جانبه ای را اعمال مینماید. در این مرحله از سوی شورای نگهبان صلاحیت های مصرح در قانون انتخابات مجلس، احراز می گردد و در نهایت کسانی که صلاحیتشان از سوی این شورا احراز گردند، اجازه ورود به رقابت های انتخاباتی را خواهند داشت. اما این مرحله، پایان نظارت بر صلاحیت کسانی که خواهان دست یابی به پست نمایندگی اند نیست. با توجه به اصل ۹۳ قانون اساسی، نظارت دو گانه ای توسط خود نمایندگان بر اساس بررسی اعتبارنامه نمایندگان در شعب مجلس اعمال می گردد (همان. ۶۱). بر اساس آیین نامه داخلی مجلس بعد از تشکیل جلسه افتتاحیه و انجام مراسم تحلیف، از سوی هیات رئیسه، نمایندگان به پانزده شعبه تقسیم می شوند. از جمله وظایف این شعب، بررسی اعتبارنامه های ارجاعی از سوی هیات رئیسه موقت است. بر اساس ماده ۶۵ آیین نامه داخلی مجلس، شعب مدارکی را که در شورای نگهبان بررسی نگردیده یا بعد از اعمال نظارت شورای نگهبان به دست آمده است، بررسی و نسبت به آن اعمال نظر می کنند (سیدالشهدایی. ۱۳۸۹، ۵۳). طبق بخش دیگری از همین ماده آیین نامه بعد از بررسی هر یک از اعتبارنامه ها در شعب، گزارش تصویب یا رد آن را از طریق هیات رئیسه به مجلس تقدیم می گردد. همچنین طبق ماده ۶۶ آیین نامه چنانچه نماینده ای به هریک از اعتبارنامه ها معترض باشد میتواند اعتراض خود را کتبا به شعبه ای که اعتبارنامه مورد نظر در آن است ارسال نماید. آیین نامه نحوه رد یا تایید اعتبارنامه را توسط مجلس بدین طریق مشخص نموده است. مستند به ماده ۶۸ آیین نامه، گزارش هریک از شعب درباره تأیید یا رد اعتبارنامه ها بدون ذکر دلیل در مجلس قرائت می شود. در صورتی که گزارش شعبه مبنی بر رد اعتبارنامه باشد و یا اینکه معترضین بر اعتراض خود باقی باشند، اعتبارنامه به کمیسیون تحقیق ارجاع خواهد شد. درغیراین صورت اعتبارنامه مصوب تلقی گردیده و رئیس مجلس تصویب آن را اعلام می نماید (همان. ۵۴). شیوه کار در کمیسیون تحقیق نیز بدین صورت است که ظرف

حداکثر پانزده روز به دلایل و توضیحات کتبی شعب و معترضین به شیوه مصرح در آیین نامه رسیدگی میکند و در نهایت نظر خود را به مجلس ارسال می‌دارد (ماده ۶۹) و تصیم نهایی درباره گزارش کمیسیون تحقیق مبنی بر رد یا تایید اعتبارنامه افراد با مجلس است. «در تاریخ مجالس ۲۴ گانه شورای ملی ایران که قبل از انقلاب اسلامی برگزار شده بود در مجموع اعتبارنامه ۳۲ نماینده به تصویب نرسید که مجلس چهارم شورای ملی با رد هشت اعتبارنامه در این زمینه رکورد دار بود. در سالهای پس از انقلاب نیز، ادوار مختلف مجلس نمونه های فراوانی را از رد اعتبار نمایندگان در صحن علنی مجلس به خود دیده است. به عنوان مثال در مجلس اول اعتبار نامه ۱۲ نفر از نمایندگان در صحن علنی مورد تایید قرار نمی‌گیرد و از رایابی به مجلس باز می‌مانند. خرداد ۶۳ نیز بار دیگر خانه ملت شاهد چنین روندی بود. این بار در مجلس دوم، اعتبارنامه هر ۲۷۰ نماینده تصویب شد اما پروسه ای شش ماهه را تا آذر همان سال طی کرد.» (شکراللهی، ۱۳۸۹، ۸۳). سال ۶۷ و در مجلس سوم، نیز اعتبارنامه برخی نمایندگان مورد اعتراض قرار می‌گیرد و در نهایت در مواردی همچون «محمدتقی صابری انصاری» به رد اعتبار نامه در کمیسیون تحقیق و صحن علنی مجلس انجامید. در مجالس چهارم و پنجم، شدت رد اعتبارنامه‌ها کاهش یافت. اما رقابت‌های انتخاباتی در مجلس ششم، بار دیگر این موضوع را تشدید کرد. چه آنکه اعتبار نامه غلامعلی حدادعادل با اعتراض بسیاری از نمایندگان اصلاح طلب مواجه شد ولی نهایتاً به تصویب رسید. اعتبارنامه ۱۹ نماینده تهران در مجلس هشتم نیز دست‌خوش اعتراض نمایندگان شهرستانی شد» (فتحی پور، ۱۳۹۰، ۹۶). اگر چه بعد از تایید اعتبار نامه نمایندگان در مجلس، نظارت بر صلاحیت افرادی که متصدی پست نمایندگی می‌شوند، تمام شده است ولی نظارت بر اعمال و رفتار نمایندگان مسئله حائز اهمیتی است که مورد توجه قانون گذار نیز قرار گرفته است. از جمله این ابزار های قانونی می‌توان به سوگند نمایندگان در مجلس و «قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان» اشاره کرد. بر اساس ماده ۱ قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان به منظور حفظ شأن و منزلت نمایندگان و نظارت درباره امور مربوط به دوران نمایندگی در ابتدای هر دوره مجلس شورای اسلامی و حداکثر سه ماه پس از انتخاب هیأت رئیسه دائمی، هیأت نظارتی که توسط این قانون پیشنهاد می‌شود، از خود نمایندگان برای نظارت بر عملکرد خودشان سراسر یک دوره از مجلس تشکیل می‌گردد. صلاحیت این هیأت در ماده ۲ قانون بدین شرح مشخص می‌گردد: الف) گزارشهای واصله درباره سوء استفاده و تخلف مالی یا اخلاقی نماینده و درآمدها و هزینه های غیرمتعارف وی. ب) گزارش های مربوط به رفتار خلاف شئون نمایندگی. پ) گزارش های واصله درباره اعمال خلاف امنیت ملی کشور و سایر اعمال مجرمانه از بعد انتظامی. ت) گزارش های هیأت رئیسه درباره غیبت، تأخیر و بی نظمی نماینده

موضوع مواد (۷۸) تا (۸۱) و (۸۸) تا (۹۱) آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی همچنین به موجب ماده ۳ این قانون، دریافت هرگونه هدیه نقدی یا غیرنقدی غیرمتعارف از اشخاص حقیقی یا حقوقی خصوصی یا عمومی و دولتی داخلی یا خارجی تحت هر عنوان توسط نمایندگان ممنوع است (سیف‌اللهی، ۱۳۹۰، ۸۶). همچنین ماده ۴ قانون نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان به صراحت هرگونه سوء استفاده از اختیارات نمایندگی و اخذ هر نوع امکانات و امتیازات از بخش‌های دولتی، عمومی و خصوصی به هر عنوان و هر شکل، توسط نماینده به نفع خود و اقربای وی به ناحق و اعمال نفوذ و استفاده از سمت نمایندگی برای این منظور و سوء استفاده از اطلاعات و اسناد در دسترس وی را ممنوع اعلام کرده است. لذا با توجه به مواد مندرج در این قانون هیات نظارت مذکور در ماده ۱ موظف است در طول دوره ۴ ساله مجلس شورای اسلامی کلیه موارد مذکور را تحت نظر داشته باشد و در جهت سلامت پارلمان و تحقق حقوق ملت برخورد های قانونی لازم را با هرگونه تخلف اعمال نماید (همان، ۸۶). از آنجا که نمایندگی از امور بسیار خطیر می باشد، منحصر اکتفا به نظارتهای قانونی نمی تواند مفید فایده باشد لذا قانون گذار اساسی مسئله سوگند را مطرح می نماید بر اساس ماده ۳ آیین نامه داخلی مجلس پس از تشکیل جلسه افتتاحیه به دعوت وزیر کشور، مراسم تحلیف توسط هیات رئیسه سنی اجرا می گردد. با دقت در متن این سوگندنامه می توان به تعهدات سنگینی که نمایندگان برعهده دارند، پی برد. از جمله این تعهدات عبارت اند از: «پاسداری از حریم اسلام و نگاهبان دستاوردهای انقلاب اسلامی ملت ایران و مبانی جمهوری اسلامی، رعایت امانت و تقوی در انجام وظایف و کالت، پابندی همیشگی به استقلال و اعتلای کشور و حفظ حقوق ملت و خدمت به مردم، دفاع از قانون اساسی در گفته ها و نوشته ها و اظهارنظرها، توجه به استقلال کشور و آزادی مردم و تأمین مصالح آنها. باید توجه داشت که این سوگند نمایندگان را در برابر خدای متعال و ملت شرعا مسئول می نماید و تخلف از مفاهیم مطرح شده در متن این سوگندنامه از مصادیق حنث قسم می باشد»

بند سوم: تأیید اعتبارنامه‌ها و ارتباط آن با آغاز فعالیت‌های مجلس

بنابر آیین نامه داخلی مجلس، هر نامزد پیروز در انتخابات، یک اعتبارنامه نمایندگی دارد که باید از سوی همه نمایندگان پذیرفته شود. این اعتبار نامه مجموعه مدارکی است که در ارتباط با سوابق کاری و نحوه انتخاب هر نماینده در پرونده وی قرار می گیرد و بعد از شروع به کار مجلس و تعیین شعب مجلس، اعتبار نامه های نمایندگان در شعب مورد بررسی و نهایتاً مورد تأیید یا رد شعبه های بررسی کننده قرار می گیرد. پس از تأیید اعتبارنامه نماینده منتخب، عملاً نماینده مجلس شورای اسلامی به شمار می رود و دوره نمایندگی خود را به مدت چهار سال آغاز می کند و علاوه بر صلاحیت محلی دارای صلاحیت ملی نیز می

شود. بنابر قانون، هر نماینده که به مجلس شورای اسلامی راه پیدا می کند، باید اعتبار نامه وی از سوی مجلس شورای اسلامی تایید شود و به تصویب برسد. در صورتی که اعتبار نامه نماینده ای تصویب نشود، اعتبارنامه وی در کمیسیون آیین نامه داخلی بررسی خواهد شد. همچنین برپایه طرح نظارت بر نمایندگان که اخیراً در مجلس به تصویب رسید در صورت تخلف آنها در دوره نمایندگی حداکثر برخورد با نمایندگان خاطی در مجلس، لغو اعتبارنامه وی خواهد بود. برای اجرای محرومیت نمایندگان از شرکت در نشست های مجلس و کمیسیون ها و لغو اعتبارنامه های آنها، باید در جلسه رسمی غیر علنی پیش از رای گیری در این زمینه، نخست گزارش هیات نظارت خوانده شود و سپس نماینده متخلف که می تواند نیمی از وقت خود را به یکی از نمایندگان بدهد به مدت نیم ساعت دفاعیات را مطرح کند. همچنین اجرای مصوبات مجلس در این موارد، مستلزم تایید شورای نگهبان است، یعنی لغو اعتبارنامه نمایندگان پس از تصویب در مجلس باید به تایید شورای نگهبان برسد» (فتوحی پور، ۱۳۹۰، ۷۶)

بند چهارم: مهلت دوازده روزه برای تایید اعتبارنامه ها

بر اساس ماده ۶۷ هیچ شعبه ای نمی تواند تقدیم گزارش خود را بیش از دوازده روز از تاریخ دریافت پرونده به تعویق اندازد. در صورتی که تأخیر به حکم ضرورت پیش آمده باشد، رئیس و در غیاب او نایب رئیس شعبه مکلف است هیأت رئیسه مجلس را مطلع سازد. هرگاه هیأت رئیسه علت را موجه دانست، موضوع را دوباره به همان شعبه و در غیراین صورت به شعبه بعد ارجاع می نماید که ظرف ده روز پس از دریافت پرونده، گزارش دهد (فتح اللهی، ۱۳۹۰، ۹۹)

بند پنجم: چگونگی بررسی اعتبار نامه در مجلس شورای اسلامی

طبق ماده ۱۱ آیین نامه داخلی؛ در دومین جلسه علنی هیئت رئیسه موقت انتخاب می شوند. نخستین مرحله برای روند تایید اعتبارنامه های و کلای انتخابی ملت در مجلس تشکیل هیئت رئیسه سنی است. این روند به شکلی است که بر اساس ماده ۹ آیین نامه داخلی مجلس، مسن ترین فرد از نمایندگان حاضر به عنوان رئیس سنی و فرد بعدی به عنوان نایب رئیس و دو نفر از جوان ترین نمایندگان حاضر به سمت دبیر معین می شوند و در جایگاه هیئت رئیسه قرار می گیرند (سیف اللهی، ۱۳۹۰، ۷۶). گفتنی است که وظایف هیأت رئیسه سنی، اداره جلسه افتتاحیه، انجام مراسم تحلیف، اقتراع شعب و اجرای انتخابات هیئت رئیسه موقت است. پس از برگزاری مراسم تحلیف، از سوی هیئت رئیسه سنی شعب ۱۵ گانه برای بررسی اعتبارنامه منتخبان در همان جلسه نخست تشکیل و همه منتخبان به قید قرعه در میان شعب تقسیم می شوند

در ادامه طبق ماده ۱۲- وظایف هیئت‌رئیس موقت اداره جلسات مجلس تا زمان تأیید اعتبارنامه دو سوم نمایندگان و اجرای انتخابات هیئت‌رئیس دائم و تمشیت امور اداری مجلس است. مطابق ماده ۶۵ آیین‌نامه داخلی مجلس، شعب به‌موجب جدول حوزه‌های انتخابی مجلس شورای اسلامی که براساس حروف الفبا از طرف اداره کل قوانین مجلس با نظارت هیئت‌رئیس تنظیم و توزیع می‌شود، رسیدگی به اعتبارنامه‌ها را شروع و نسبت به مدارکی که در شورای نگهبان مورد رسیدگی قرار نگرفته و یا پس از رسیدگی شورای نگهبان بدست آمده است اتخاذ تصمیم خواهد نمود و گزارش تصویب یا رد آن‌را از طریق هیئت‌رئیس به مجلس تقدیم می‌دارند (مشیری. ۱۳۸۵، ۸۵). پس رسیدگی نهایی به اعتبارنامه‌ها در شعبه اصلی، گزارش آن توسط سخنگوی شعبه طبق دستور جلسه به مجلس داده خواهد شد. بر اساس ماده ۶۶ این آیین‌نامه، هیئت‌رئیس موظف است فهرست اعتبارنامه‌های ارجاعی به شعب را تکثیر و در اختیار نمایندگان قرار دهد. چنانچه نماینده‌ای به هریک از اعتبارنامه‌ها معترض باشد، حداکثر ظرف مدت ۳ روز از تاریخ انتشار فهرست فوق‌الذکر، اعتراض خود را کتبا به شعبه مربوطه تقدیم می‌دارد. شعبه موظف است حداقل ۲۴ ساعت قبل از بررسی هر اعتبارنامه از معترضین جهت توضیح اعتراض خود دعوت به عمل آورد (سیف‌اللهی. ۱۳۹۰، ۷۸). در ماده ۶۸ آمده است: گزارش هریک از شعب درباره تأیید یا رد اعتبارنامه‌ها بدون ذکر دلیل در مجلس قرائت می‌شود. در صورتی که گزارش شعبه مبنی بر رد اعتبارنامه باشد و یا اینکه معترضین بر اعتراض خود باقی باشند، اعتبارنامه به کمیسیون تحقیق ارجاع خواهد شد.

۲۴۹

هم‌چنین بر مبنای ماده ۷۲ پس از دفاع نماینده صاحب اعتبارنامه، مجلس وارد رأی‌گیری می‌شود. در نهایت کار نیز ماده در غیراین صورت اعتبارنامه مصوب تلقی شده و رئیس مجلس تصویب آن را اعلام می‌کند. بر اساس ماده ۶۹ کمیسیون تحقیق ظرف حداکثر ۱۵ روز به دلایل و توضیحات کتبی شعب و معترضین (که باید ظرف پنج روز از تاریخ ارجاع اعتبارنامه به کمیسیون، به آن کمیسیون فرستاده باشند) رسیدگی می‌کند و پس از استماع و بررسی توضیحات شفاهی معترضین و مدافعان کتبی یا حضوری نماینده مورد اعتراض، نظر خود را به مجلس ارسال می‌دارد. مطابق ماده ۷۰) اگر گزارش کمیسیون تحقیق مبنی بر رد اعتبارنامه باشد سخنگوی کمیسیون ادله رد اعتبارنامه را توضیح می‌دهد. در صورتی که گزارش مبنی بر تأیید صحت اعتبارنامه باشد و یا در موعد مقرر گزارش ندهد، ابتدا سخنگوی شعبه معترض، ادله رد اعتبارنامه را توضیح می‌دهد و نماینده معترض حداکثر به مدت نیم ساعت در رد اعتبارنامه صحبت می‌کند و در صورتی که معترضان متعدد باشند حداکثر تا سه نفر با توافق بقیه و در صورت عدم توافق با قید قرعه انتخاب می‌شوند و هریک حداکثر به مدت نیم ساعت در رد اعتبارنامه صحبت می‌کنند. نماینده‌ای که

اعتبارنامه‌اش مورد اعتراض قرار گرفته به مدت دو برابر وقت مخالفین می تواند صحبت کند و می تواند قسمتی از وقت خود را حداکثر به دو نفر از نمایندگان واگذار نماید. بر اساس ماده ۷۴ نمایندگانی که هنوز اعتبارنامه آنان به تصویب نرسیده حق دادن رأی به جز در مورد اعتبارنامه نمایندگان و هم چنین حق حضور در شعبه یا کمیسیون تحقیق، هنگام رسیدگی به اعتبارنامه خود را ندارند. در صورتی که از طرف شعبه یا کمیسیون یا با تقاضای خود برای ادای توضیحات دعوت شوند، حق رأی نخواهند داشت ولی حق اظهار نظر دارند.

بخش دوم: اعتبارنامه در قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی

در مجلس ایران مواد ۶۵ تا ۷۴ قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی در مورد اعتبار نامه نمایندگان به شرح زیر آمده است: ماده ۶۵ رسیدگی به اعتبارنامه نمایندگان به موجب جدول حوزه‌های انتخابی مجلس شورای اسلامی که براساس حروف الفبا از طرف اداره کل قوانین مجلس با نظارت هیأت رئیسه تنظیم و توزیع می‌شود، رسیدگی به اعتبارنامه‌ها را شروع و نسبت به مدارکی که در شورای نگهبان مورد رسیدگی قرار نگرفته و یا پس از رسیدگی شورای نگهبان بدست آمده است اتخاذ تصمیم خواهد نمود و گزارش تصویب یا رد آن را از طریق هیأت رئیسه به مجلس تقدیم می‌دارند. هر شعبه برای تسریع در کار می‌تواند یک یا چند شعبه فرعی تعیین کند که اعضای آن با قید قرعه از بین منتخبین آن شعبه تعیین می‌شوند، ولی رسیدگی نهایی در شعبه اصلی به عمل می‌آید و گزارش آن توسط مخبر شعبه طبق دستور جلسه به مجلس داده خواهد شد و در صورت غیبت مخبر و همچنین در صورتی که مخبر شعبه در جلسه باشد، لیکن نخواهد درباره اعتبارنامه صحبت کند به ترتیب یکی از دو نایب رئیس یا منشیان وظیفه او را انجام خواهد داد. هیأت رئیسه موظف است فهرست اعتبارنامه‌های ارجاعی به شعب را تکثیر و در اختیار نمایندگان قرار دهد. چنانچه نماینده‌ای به هر یک از اعتبارنامه‌ها معترض باشد، حداکثر ظرف مدت سه روز از تاریخ انتشار فهرست فوق‌الذکر اعتراض خود را کتبا به شعبه مربوطه تقدیم می‌دارد. شعبه موظف است حداقل بیست و چهار ساعت قبل از بررسی هر اعتبارنامه از معترضین جهت توضیح اعتراض خود دعوت به عمل آورد. تبصره - در صورت عدم حضور معترض یا معترضین در شعبه، حق طرح اعتراض در جلسه علنی را نخواهند داشت مگر آنکه عدم حضور آنان به تشخیص هیأت رئیسه با عذر موجه بوده باشد و همچنین در صورتی که شعبه در موعد مقرر از معترض یا معترضین دعوت به عمل نیاورد، آنان می‌توانند در جلسه علنی اعتراض نمایند. ماده ۶۷) هیچ شعبه‌ای نمی‌تواند تقدیم گزارش خود را بیش از دوازده روز از تاریخ دریافت پرونده به تعویق اندازد. در صورتی که تأخیر به حکم ضرورت پیش آمده باشد، رئیس و در غیاب او نایب

رئیس شعبه مکلف است هیأت رئیسه مجلس را مطلع سازد. هرگاه هیأت رئیسه علت را موجه دانست، موضوع را دوباره به همان شعبه و در غیراین صورت به شعبه بعد ارجاع می نماید که ظرف ده روز پس از دریافت پرونده، گزارش دهد. ماده ۶۸) گزارش هریک از شعب درباره تأیید یا رد اعتبارنامه‌ها بدون ذکر دلیل درمجلس قرائت می شود. در صورتی که گزارش شعبه مبنی بر رد اعتبارنامه باشد و یا اینکه معترضین بر اعتراض خود باقی باشند، اعتبارنامه به کمیسیون تحقیق ارجاع خواهد شد. در غیراین صورت اعتبارنامه مصوب تلقی گردیده و رئیس مجلس تصویب آن را اعلام می نماید. ماده ۶۹) کمیسیون تحقیق ظرف حداکثر پانزده روز به دلائل و توضیحات کتبی شعب و معترضین (که باید ظرف پنج روز از تاریخ ارجاع اعتبارنامه به کمیسیون، به آن کمیسیون فرستاده باشند) رسیدگی می کند و پس از استماع و بررسی توضیحات شفاهی معترضین و مدافعات کتبی یا حضوری نماینده مورد اعتراض، نظر خود را به مجلس ارسال می دارد. در صورت عدم حضور عمدی نماینده مورد اعتراض در کمیسیون و یا عدم ارسال مدافعات کتبی کمیسیون می تواند بدون استماع مدافعات وی نظر خود را به مجلس ارسال دارد. ماده ۷۰) چنانچه اعتبارنامه نماینده‌ای از طرف شعبه یا نماینده‌ای مورد اعتراض قرار گرفته و به کمیسیون تحقیق احاله شده باشد نظر کمیسیون مذکور در مجلس قرائت می شود. اگر گزارش کمیسیون تحقیق مبنی بر رد اعتبارنامه باشد مخبر کمیسیون ادله رد اعتبارنامه را توضیح می دهد. در صورتی که گزارش مبنی بر تأیید صحت اعتبارنامه باشد و یا در موعد مقرر گزارش ندهد، ابتدا مخبر شعبه معترض، ادله رد اعتبارنامه را توضیح می دهد و نماینده معترض حداکثر به مدت نیم ساعت در رد اعتبارنامه صحبت می کند و در صورتی که معترضان متعدد باشند حداکثر تا سه نفر با توافق بقیه و در صورت عدم توافق با قید قرعه انتخاب می شوند و هریک حداکثر به مدت نیم ساعت در رد اعتبارنامه صحبت می کنند. نماینده‌ای که اعتبارنامه اش مورد اعتراض قرار گرفته به مدت دو برابر وقت مخالفین می تواند صحبت کند و می تواند قسمتی از وقت خود را حداکثر به دو نفر از نمایندگان واگذار نماید. ماده ۷۱) چنانچه نماینده بدون عذر موجه (به تشخیص هیأت رئیسه) تا ده روز پس از ابلاغ به وی برای دفاع از صحت اعتبارنامه خود در جلسه حاضر نشود، مجلس با استماع گزارش کمیسیون تحقیق و صحبت معترض وارد رأی گیری می شود. تبصره - در صورتی که نماینده یا نمایندگان معترض به دلائل موجه در جلسه حضور نداشته باشند می توانند با اطلاع قبلی هیأت رئیسه، دلائل اعتراض خود را کتباً به نماینده دیگری تحویل تا توسط او در مجلس قرائت گردد. ماده ۷۲) اگر کمیسیون تحقیق ظرف پانزده روز نظر خود را به مجلس اعلام نکرد، نماینده‌ای که اعتبارنامه اش مورد اعتراض واقع گردیده، می تواند طرح اعتبارنامه خود را همراه با ارائه دلایل عدم گزارش کمیسیون تحقیق، از

مجلس درخواست بنماید. همچنین پانزده نفر از نمایندگان هم می‌توانند چنین تقاضایی را از مجلس بنمایند. هیأت رئیسه موظف است در اولین فرصت این درخواست را در مجلس مطرح نماید. پس از استماع توضیح کمیسیون، مجلس در این مورد تصمیم می‌گیرد. در صورت موجه بودن علت تاخیر، مجلس می‌تواند مهلت را تا پانزده روز دیگر تمدید نماید. در غیر این صورت، اعتبارنامه در جلسه بعد مجلس مطرح می‌گردد و نماینده معترض و در صورت نبودن معترض مخبر شعبه مربوطه دلایل عدم تأیید صحت اعتبارنامه از طرف شعبه را در جلسه بیان می‌کند. پس از دفاع نماینده صاحب اعتبارنامه، مجلس وارد رأی‌گیری می‌شود. ماده (۷۳) اخذ رأی نسبت به اعتبارنامه مورد اعتراض مخفی و با ورقه مخصوص خواهد بود.

ماده (۷۴) نمایندگانی که هنوز اعتبارنامه آنان به تصویب نرسیده حق دادن رأی به جز در مورد اعتبارنامه نمایندگان و همچنین حق حضور در شعبه یا کمیسیون تحقیق، هنگام رسیدگی به اعتبارنامه خود را ندارند. در صورتی که از طرف شعبه یا کمیسیون یا با تقاضای خود برای ادای توضیحات دعوت شوند، حق رأی نخواهند داشت ولی حق اظهار نظر دارند

بند اول: انتخابات مجلس نمایندگان در انگلستان

نظام حقوقی در انگلستان نظام «کامن لا» است. کامن لا به معنای قانون یکسان برای همگان می‌باشد. کامن لا نظام حقوقی انگلستان را از نظام حقوقی سایر کشورها متمایز می‌کند. کامن لا توسط قضات ایجاد شده است (رویه قضایی) و به صورت مکتوب نیست. کامن لا بیشتر به صورت مجموعه‌ای از اصول و مفاهیم است. رابطه کامن لا با قانون اساسی این است که کامن لا متکی بر رسوم و عرف است که در اثر اجرای عملی ایجاد شده‌اند. بنابراین ایده یک قانون اساسی بدون برای طرفداران کامن لا ایده‌ای غیرقابل دفاع است (خدایی، ۱۳۹۱، ۹۲). قانون اساسی بریتانیای کبیر غیر مکتوب است و بسیاری از افراد معتقدند که چون قانون اساسی بریتانیا مکتوب نیست. در نتیجه بریتانیا اصلاً قانون اساسی ندارد که این نظر کاملاً اشتباه است. تجربه تاریخی سیستم‌های حقوقی نشان داده است که قانون اساسی غیر مکتوب از نظر استحکام با قانون اساسی مکتوب فرقی ندارد و محتوای آنها لزوماً متفاوت نیست. البته هر کدام مزایا و معایبی دارند (خدایی، ۱۳۹۱، ۵۷).

بند دوم: شیوه شکل‌گیری و انتخابات مجلس قانونگذاری نظام حقوقی انگلستان

در انگلستان پارلمان متشکل از مجلس عوام، مجلس اعیان و ملکه است که نحوه انتخاب هر کدام و شرایط آنها متفاوت است. در شکل‌گیری مجلسی اعیان اصولاً انتخاباتی از سوی مردم صورت نمی‌گیرد و اعضای مجلس اعیان تماماً یا به صورت موروثی عضو مجلس می‌شوند یا به صورت انتصابی با توصیه نخست‌وزیر

و از سوی ملکه انتخاب می شوند. ملکه نیز شاخه‌ای از پارلمان است اما فعالیت‌هایش بیشتر جنبه تشریفاتی داشته و این سمت را به طور موروثی به دست می آورد. افتتاح و انحلال پارلمان توسط ملکه صورت می پذیرد. وظیفه انعقاد معاهدات خارجی، انتصابات مهم در نیروهای مسلح و کارمندان دولتی و قوه قضاییه را برعهده دارد ولی همه طبق خواست نخست وزیر است. ملکه رهبر حزب اکثریت مجلس عوام را بعد از انتخابات عمومی به عنوان نخست وزیر انتخاب می نماید. اما مجلس عوام با انتخاب مستقیم مردم انتخاب می شوند. مجلس عوام برحسب توزیع جغرافیایی از حوزه های انتخاباتی مختلف برگزیده می شوند. و عمر پارلمان ۵ سال است. در طی آن دوره نخست وزیر می تواند از مقام سلطنت بخواهد که خواستار انتخابات مجدد شود (فرهادپور. ۱۳۹۱، ۱۲۹). در بریتانیا ۲ نوع انتخابات وجود دارد: انتخابات عمومی، ۲- انتخابات میان دوره ای. انتخابات عمومی، معمولاً بعد از انحلال پارلمان برگزار می شود که این انحلال یا در اثر اعلامیه سلطنتی است یا به دلیل اینکه عمر پارلمان به پایان رسیده است. اصل کلی این است که انتخابات عمومی باید در هفدهمین روز پس از اعلامیه فراخوانی پارلمان جدید برگزار شود. انتخابات میان دوره ای، هنگامی انجام می شود که پست خالی در مجلس باشد و خود مجلس تصمیم می گیرد که آن پست خالی را پر کند یا نه و طبق کنوانسیون پیشنهاد از طرف حزبی ارائه می شود که عضو قبلی متعلق به آن بوده است. وقتی که مجلس نشست نداشته باشد رئیس مجلس می تواند حکم را انشاء کند (خدایی. ۱۳۹۱، ۸۵). این کشور از چهار بخش تشکیل شده است: سه بخش آن کشورهای باستانی انگلستان و اسکاتلند و ولز هستند که روی هم جزیره بریتانیای کبیر (بطور خلاصه بریتانیا) را تشکیل می دهند. بخش چهارم ایرلند شمالی است که در جزیره ایرلند قرار دارد در بسیاری از منابع ایرانی، کل کشور بریتانیا سهواً انگلستان یا به طور خلاصه انگلیس خوانده می شود. در منابع رسمی باید از عبارتهای «پادشاهی متحد»، «پادشاهی متحد بریتانیای کبیر و ایرلند شمالی»، «بریتانیای کبیر» یا بطور خلاصه «بریتانیا» استفاده کرد. در این متن و متون رسمی دیگر، عبارت انگلیس یا انگلستان فقط به انگلیس در نیمه جنوبی بریتانیا اشاره خواهد داشت. بریتانیای کبیر توسط دریای شمال از شبه جزیره اسکاندیناوی و هلند، و توسط کانال مانش از فرانسه جدا می گردد (فتح اللهی. ۱۳۹۰، ۹۳)

بند سوم: آغاز دوره پارلمانی

به دنبال برگزاری انتخابات عمومی، جلسات مجلس جدید کار خود را آغاز می نماید. مجلس از ۴۰ روز جلوتر توسط پادشاه یا ملکه، یعنی کسی که سر منشاء قدرت پارلمان است، فرا خوانده می شود. در روز مشخص شده در اعلان دربار، هر دو مجلس در تالارهای مخصوص به خود تشکیل

جلسه می‌دهند. آنگاه مجلس عوام به مجلس اعیان فرا خوانده می‌شوند و در آنجا لردهای عالی‌رتبه (نمایندگان پادشاه) به آنها دستور انتخاب رئیس مجلس را می‌دهند. سپس مجلس عوام انتخابات خود را به انجام می‌رساند. در روز بعد، آنها مجدداً به مجلس اعیان برمی‌گردند. در این مرحله، لردهای عالی‌رتبه صحت انتخابات را مورد تأیید قرار داده و از طرف پادشاه تأیید سلطنتی را به رئیس مجلس جدید اعطا می‌نمایند در انگلستان اعتبارنامه‌های نمایندگان بررسی می‌شود که انتخاب آنها مورد اعتراض است، وگرنه انتخاب شده بدون تصویب اعتبارنامه، نماینده شناخته می‌شود (یعقوبی، ۱۳۸۹، ۷۷).

کار پارلمان در روزهای آغازین، دریافت سوگندهای وفاداری است. به محض اینکه اکثریت نمایندگان در برابر هر مجلس سوگند یاد نمودند، مراسم رسمی افتتاح پارلمان برگزار می‌گردد. لردها بر کرسی‌های خود در تالار مجلس اعیان می‌نشینند و نمایندگان مجلس عوام در برابر نرده‌ای که درست در بیرون تالار واقع شده، حاضر می‌شوند. در این زمان پادشاه یا ملکه بر تخت مخصوص جلوس می‌نماید و گزیده‌ای از اورنگ پادشاهی را می‌خواند. مفاد این گزیده توسط وزرای دربار تنظیم می‌گردد. در این گزیده راه و روش قانونگذاری دولت در سال آتی مرور می‌شود. از آن پس، هر مجلس امور قانونگذاری مرتبط با خود را ادامه می‌دهد (همان، ۷۷).

بند چهارم: پایان دوره پارلمانی

هر دوره مجلس پس از برگزاری شماری جلسات معین یا به دستور پادشاه و یا در اثر خاتمه دوره، پایان می‌پذیرد، که در اعصار اخیر نوع اول رایج تر است. انحلال مجلس در هر زمان توسط شخص پادشاه و همیشه با توصیه نخست‌وزیر انجام پذیر خواهد بود. نخست وزیر ممکن است به دلایل منافع سیاسی حزب متبوع خود، انحلال مجلس را خواستار گردد. چنانچه نخست‌وزیر حمایت مجلس عوام را از دست بدهد، ناچار است کناره‌گیری کرده و یا جهت تجدید قیمومیت خود خواستار انحلال پارلمان گردد (موسوی نژاد، ۱۳۹۲، ۷۹).

نتیجه گیری

بنابر آیین نامه داخلی مجلس، هر نامزد پیروز در انتخابات، یک اعتبارنامه نمایندگی دارد که باید از سوی همه نمایندگان پذیرفته شود. این اعتبار نامه مجموعه مدارکی است که در ارتباط با سوابق کاری و نحوه انتخاب هر نماینده در پرونده وی قرار می‌گیرد و بعد از شروع به کار مجلس و تعیین شعب مجلس، اعتبار نامه‌های نمایندگان در شعب مورد بررسی و نهایتاً مورد تأیید یا رد شعبه‌های بررسی کننده قرار می‌گیرد. در انگلستان چند نفر از اعضای دیوان عالی که به حکم قرعه انتخاب می‌شوند، اعتبارنامه‌های مجلس عوام را

مورد رسیدگی قرار داده، گزارشی دائر بر تصویب یا عدم تصویب آن‌ها به مجلس تقدیم می‌کنند و مجلس نیز گزارش هیأت قضایی را بدون بحث تأیید می‌نماید. اما برخلاف ترتیب معمول در سایر ممالک، در انگلستان اعتبارنامه‌های نمایندگان بررسی می‌شود که انتخاب آن‌ها مورد اعتراض است، وگرنه انتخاب شده بدون تصویب اعتبارنامه، نماینده شناخته می‌شود. در ایران بنابر آیین نامه داخلی مجلس، هر نامزد پیروز در انتخابات، یک اعتبارنامه نمایندگی دارد که باید از سوی همه نمایندگان پذیرفته شود. این اعتبارنامه مجموعه مدارکی است که در ارتباط با سوابق کاری و نحوه انتخاب هر نماینده در پرونده وی قرار می‌گیرد و بعد از شروع به کار مجلس و تعیین شعب مجلس، اعتبارنامه‌های نمایندگان در شعب مورد بررسی و نهایتاً مورد تأیید یا رد شعبه‌های بررسی کننده قرار می‌گیرد. پس از تأیید اعتبارنامه نماینده منتخب، عملاً نماینده مجلس شورای اسلامی به شمار می‌رود و دوره نمایندگی خود را به مدت چهار سال آغاز می‌کند. بنابر قانون، هر نماینده که به مجلس شورای اسلامی راه پیدا می‌کند، باید اعتبارنامه وی از سوی مجلس شورای اسلامی تأیید شود و به تصویب برسد. در صورتی که اعتبارنامه نماینده ای تصویب نشود، اعتبارنامه وی در کمیسیون آیین نامه داخلی بررسی خواهد شد. نهایتاً کمیسیون تحقیق و صحن علنی مجلس انجامید. در مجالس چهارم و پنجم، شدت رد اعتبارنامه‌ها کاهش یافت. اما رقابت‌های انتخاباتی در مجلس ششم، بار دیگر این موضوع را تشدید کرد. چه آنکه اعتبارنامه غلامعلی حدادعادل با اعتراض بسیاری از نمایندگان اصلاح طلب مواجه شد ولی نهایتاً به تصویب رسید. اعتبارنامه ۱۹ نماینده تهران در مجلس هشتم نیز دست‌خوش اعتراض نمایندگان شهرستانی شد. نتیجه اینکه در جواب به سوال اصلی پژوهش اعتبارنامه نمایندگان در مجلس ایران از سوی خود نمایندگان مورد تأیید یا رد قرار می‌گیرد، که این طرح نظارت بر نمایندگان مجلس با صلاحیت ذاتی نمایندگان و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران کاملاً منافات ندارد ولی در مجلس عوام انگلستان اعتبارنامه توسط چند نفر از اعضای دیوان عالی که به حکم قرعه انتخاب می‌شوند، اعتبارنامه‌های مجلس عوام را مورد رسیدگی قرار می‌دهند. که نتیجه می‌گیریم که در زمینه اعتبارنامه نمایندگان ایران و انگلستان کاملاً متفاوت بوده و هیچ تشابهی با هم ندارند.

منابع و ماخذ

۱. امید، جلیل. تفسیر قانون در حقوق انگلستان. مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی تربیت مدرس، شماره ۸۶، ۱۳۷۶
۲. ایوبی، حجت الله. سه راهکار برای شایسته سالاری در انتخابات. تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی، ۱۳۷۷
۳. بوشهری، جعفر. (حقوق اساسی تطبیقی). تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۴
۴. حبیب زاده، محمد جعفر و جواد حسین زاده. جایگاه قانونی دفاتر نظارت شورای نگهبان در چارچوب نقد و تحلیل رأی دیوان عدالت اداری ۱۳۸۳
۵. حقیقی، رضا. پارلمان. تهران: بی نا، ۱۳۹۲
۶. خدایی، احمد. شرایط انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان در نظام انتخاباتی انگلستان. انتشارات: راه دانش، ۱۳۹۱
۷. سیدالشهدایی، مصطفی. نمایندگان مجلس. چاپ اول، انتشارات: سوما، ۱۳۸۹
۸. سیف اللهی، ناصر. قوانین و مقررات مربوط به نمایندگان. انتشارات: اندیشه، ۱۳۹۰
۹. شکراللهی، موسی. مبانی نظارت بر چگونگی انتخابات نمایندگان. انتشارات: نگاره، ۱۳۹۰
۱۰. ضیافتی، ندا. قوانین مجلس جمهوری اسلامی ایران. انتشارات: آراء، ۱۳۹۰
۱۱. ظفری، محمدرضا. سیستم‌های حقوقی کشورهای اسلامی. قم: تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۴
۱۲. عالیخانی، محمد. حقوق اساسی. تهران: انتشارات دستان، ۱۳۸۱
۱۲. علی پور، رضا. شورای نگهبان و نظارت بر انتخابات. تهران، انتشارات: دانش، ۱۳۸۹
۱۳. علی نقی، امیر حسین. نظارت بر انتخابات و تشخیص صلاحیت داوطلبان. تهران: نشر نی، ۱۳۸۰
۱۴. فتحی پور، قاسم. مجلس و نمایندگان. انتشارات: نگاه، ۱۳۹۰
۱۵. فرهادپور، ساناز. شیوه انتخابات مجلس. چاپ اول انتشارات: دراک، ۱۳۹۱
۱۶. قاسم زاده، قاسم. حقوق اساسی فرانسه. تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۳۶

